

Nr 286.

Av herrar Äqvist och Gunnarsson, *angående revision av skatteprocessen.*

I den skatterättsliga diskussionen komma ofta frågorna om skatteprocessen på tal. Åtskillig kritik har riktats och riktas fortfarande emot den processordning, som gäller vid skattetvister, särskilt i den mån denna processordning avviker från den vid civil- eller straffprocess vanliga. Uppenbart är även, att vid ett väsentligt högre skattetryck allmänhetens krav på rättvisa och likformighet i beskattningen skärpas. Den i svensk rätt gällande proceduren för skattetvistens avgörande har utbildats under skeden, då skattetrycket var väsentligt lägre än för närvarande. Vissa ändringar och kompletteringar ha under årens lopp tillkommit, men i stort är organisationen av de s. k. skattedomstolarna densamma som sedan många decennier tillbaka.

För vissa slag av skattemål, s. k. rutinärenden, är säkerligen organisationen tillräcklig; för andra mål av mer invecklad beskaffenhet torde emellertid näringslivet ställa krav på större rättssäkerhet och framför allt större snabbhet i avgörandena. Kravet på rättssäkerhet har särskilt skärpts efter de avgöranden som skett på grundval av krigskonjunkturskatteförfattningarna. Kravet på större snabbhet ansluter sig till det allmänna kravet, att om någon har ett anspråk på någon annan, så bör detta anspråks storlek och rättsgrund så snart som möjligt fixeras, och på att den skattskyldige får förskotta beloppet till kronan på de grunder, som kronans representanter finna skäligen.

Att taxeringsnämnderna och prövningsnämnderna äro en hybrid av förvaltningsorgan och domstol har till följd, att allmänheten icke har det förtroende för dessa organs objektivitet i skattefrågor, som vore önskligt. Taxeringsintendenten har att övervaka taxeringsnämndernas arbete samt lämna ordförandena i dessa råd och upplysningar. Han äger även deltaga i nämndernas överläggningar. Eftersom taxeringsintendenten bevakar den ena partens, kronans, anspråk, är detta avgjort olämpligt. Det inflytande, som utövas av nämndernas vanliga ledamöter, är som bekant synnerligen obetydligt.

Stort annorlunda är det ej i prövningsnämnderna, där taxeringsintendentens anmärkningar få form av yrkanden, över vilka den skattskyldige har att avgiva skriftliga invändningar eller förklaringar. Någon muntlig process i modern mening inför nämnden förekommer ej. Resultatet blir, att såväl taxeringsnämnderna som prövningsnämnderna i det övervägande

flertalet fall följa taxeringsintendenten. Den inom näringslivet rådande uppfattningen är också, att någon mer ingående prövning i skattefrågor ej förekommer förrän i kammarrätten.

Vad man framför allt bör söka få till stånd är en snabbare gång genom den mellaninstans, som kammarrätten utgör. Det förefaller, som man borde ha antingen en utökad kammarrätt, om processen skall vara skriftlig som hittills, eller ett utökat antal domstolar i mellaninstansen, där processen kunde vara muntlig eller skriftlig efter den skattskyldiges val.

Skatteprocessen utmärkes av synnerligen bristfällig motivering för beslutet. Detta har bland annat medfört stor svårighet att ur de avgjorda målen få fram prejudikat för den framtida rättstillämpningen. Man borde kunna begära, att i varje fall regeringsrättens utslag motiverades så pass, att domskälen inte äro hemliga för alla utom för domstolens ledamöter.

Åtskilliga andra anmärkningar mot det nuvarande skatteförfarandet ha framförts. Hit höra frånvaron av möjligheten till bindande förhandsuttalanden om planerade åtgärders bedömning ur skattesynpunkt samt olikformigheten i olika underinstansers tillämpning av skatteförfattningarna. Dessa anmärkningar bli emellertid avhjälpta, när 1947 års taxeringssakkunnigas förslag genomförts. Kunde även övriga här ovan angivna önskemål beaktas, torde skatteprocessen bli befriad från den obestämda och slumpartade karaktär, som nu vidlåder densamma, och mera komma att närma sig det vanliga civilprocessförfarandet.

Med stöd av vad här ovan anförts föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning angående revision av skatteprocessen och därmed sammanhängande spörsmål.

Stockholm den 26 januari 1950.

Gösta Åqvist.

Alg. Gunnarsson.